

Nacių didvyris Chorostas Vesselis

Iki tos minutės, kol smogikų būrio Berlyne vadas Ch.Vesselis 1930 m. pavasarį gavo bedarbio komunisto Albrechto Chiolerio, šešiolika kartų teisto sutenerio, kulką, niekam neatėjo į galvą daryti iš jo didvyrį. Jozefas Gebelsas nepraleido puikios progos. 1930 m. dar mažai kas tikėjo, kad nacionaliniai socialistai gali paimti valdžią – nacių dvasiai sustiprinti reikėjo sukurti didvyrį.

Iki mirties Vesselis buvo girtuoklis, mušeika ir suteneris. Po mirties jis tapo aistringiu nacionaliniu socialistu, kurį nužudė žydai ir socialistai. „Chorostas Vesselis mintyse žygiuoja kartu su mumis“, – kalbėjo Gebelsas laidotuviuose 1930 m. kovo 1 d. – Kai ateityje žygiuos kartu darbininkai ir studentai, jie trauks jo dainą: „Aukščiau iškelkime vėliavas, suglauskime gretas!“, kurią jis, įkvėpimo pagautas, sukūrė metai prieš mirtį. Daina padarė jį nemirtingą! Dėl to jis gyveno, dėl to ir gyvybę atidavė. Vesselis — keliautojas tarp dviejų pasaulių, tarp vakarykštės dienos ir rytojaus, Vokietijos kareivis!“

Vesselio parašyta daina tapo partijos himnu, o 1933 m. – antruoju nacionaliniu vokiečių himnu. Per penkiolika metų — nuo Vesselio mirties iki nacionalinio socializmo žlugimo — sukurta pustrečio šimto Vesselio biografijų, romanų ir pjesių apie jį. Miestų magistratai jo garbei pakeitė aikščių, gatvių ir ligoninių pavadinimus. Jo vardu pavadintas vienas Berlyno miesto rajonas, burinis mokomasis laivas ir Liuftvafės naikintuvų eskadrilė. Vesselis buvo paverstas kovotoju už prabundančią Vokietiją, herojumi, kurį turi garbinti visos vokiečių jaunimas. „Vesselis — išrinktasis, kuriam reikėjo numirti baisiose kančiose, kad jo mirtis pažadintų ir sutelktų visus, kas galvoja vokiškai“, — rašė nacių bardas Hansas Eversas.

Ch. Vesselio senelis buvo nedidelio viešbučio Hesene šeimininkas, tėvas — evangelikų kunigas (du trečdaliai vokiečių priklausė evangelikų bažnyčiai, vienas trečdalis – katalikų). Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse Liudvikas Vesselis susirado gerai apmokamą kunigo vietą Berlyno bendruomenėje, bet 1914 m. rugpjūtyje stojo į kariuomenę. „Kaip puikiai viskas prasidėjo, — rašė jis po karo. — Geriausi iš mūsų tautos nedrįso to tikėtis, nedrįso apie tai svajoti. Viena tauta, vienas Dievas, vienas tikėjimas. Susitelkusi aplink savo poną-imperatorių, Vokietija stojo prieš viso pasaulio priešišumą“. Vienerius metus Liudvikas Vesselis buvo vyriausiasis kunigas okupuotoje Belgijoje. 1915 m. rudenį jį perkėlė į Rytų frontą. Kaune stačiatikių cerkvė perdaryta į įgulos evangelikų bažnyčią. Iš čia palydėdamas kareivius į frontą Liudvikas Vesselis kalbėdavo: „Ar norite jūs su Dievu eiti į šventą vokiečių tautos kovą, džiaugsmingai paaukoti tai kovai sielą ir širdį, nesigailint gyvybės? Tada atsakykite ir prisiekite: taip, mes to norime! Laimink Dieve tave, Vokietijos kalavijau, ir apsaugok tave, mano drauge, tavo kelyje...“

Kunigas Vesselis svajojo apie Vokietijos imperijos išplėtimą. Vilniaus miestas jam kėlė melancholiją: „Vėl su kalaviju prie juosmens čionai įžengia germanai — tuo pačiu keliu, kuriuo, džiaugsmingai kovos įkaitinti, kažkadaėjo mūsų genties protėviai, riterių ordino nariai. Mieste esanti Vokiečių gatvė liudija apie tą seną istorinę praeitį“. Lietuva, jo nuomone, privalo „prisiglausti“ prie reicho. Tai vertinga žemė vokiečių gyvenvietėms ir „užtvankai“ prieš „slavų potvynį“.

Laidodamas žuvusius karius, Vesselis sakydavo pamokslus, diktuojamus audringos jo fantazijos: „Šturmuojant prieš apkasus įkaitinta geležis sudraskė jauną jo krūtinę. Prieš mirtį jis dar suspėjo ištarti paskutinį prašymą: „Pažiūrėk, broli, ar mes nugalime?“

Artėjant karo pabaigai, Vesselis buvo lauko dvasininkas prie Pauliaus fon Hindenburgo štabo. Oratorinis jo talentas, religinės ir politinės retorikos mišinys Vesselį padarė populiariu fronto pamokslininku. Vadovybė siuntinėjo jį sakyti pamokslus kareiviams. Jis įteigdavo mintį, kad būtina laikytis iki paskutiniosios, kad reikia pasiekti pergalę ir taiką vokiečių sąlygomis. Vesselis propagavo rasinį agresyvųjį pangermanizmą (suvienyti visus vokiečius po vienos imperijos vėliava), ypatingą vokiečių misiją gelbstint pasaulį nuo nuodėmių. Karo pabaigoje Vesselis metėsi į didžiąją politiką. 1918 m. sausio mėnesį jis buvo išrinktas Reicho piliečių tarybos pirmininku. Ši taryba buvo kontrrevoliucinis biurgerių judėjimas. Dėl sveikatos silpnumo 1919 m. pabaigoje jis atsisakė pirmininko pareigų, o 1922 m. gegužės mėnesį netikėtai mirė. Jam buvo tik 42 metai. Sūnui Chorstui tuomet buvo keturiolika metų.

Karo metu berniukas beveik nematė tėvo. Paaugliui fronto kunigas atrodė labai reikšmingas žmogus. Sūnus buvo panašus į tėvą. Monarchijos nuvertimą, revoliuciją ir respublikos sukūrimą jis priėmė kaip gėdos valandą. Turėdamas šešiolika metų, Chorstas tapo Bismarkjugendo grupės vadovu. Tačiau jam nepatiko, kad organizacijos nariai veikia nepakankamai entuziastingai. Bismarkjugendo nariai sąjungą laikė klubu, kuris organizuoja vakarėlius, išvykas už miesto, žaidimus atvira ore. Vesselis dienoraštyje skundėsi, kad nelengva jaunuolius įkalbėti marširuoti. Jaunuoliai vietoje užsiėmimų bėga į kavines, kur jų laukia merginos. Vesselis nuėjo į radikalesnę „Vikingo“ sąjungą. Tai buvo teroristinė organizacija, kur daug dėmesio skirta kovinėms treniruotėms. 1926 m. Vesselis įstojo į smogikų būrį. 1927 m. gegužės 1-osios šventėje jis pirmą kartą pamatė Adolfą Hitlerį. Tada jis metė studijas teisės fakultete ir laiką leido aludėse, o pinigų užsidirdavo vairuodamas taksi. Jis sėkmingai verbavo smogikus iš buvusių komunistų ir greitai lipo karjeros laiptais, rašė kovines dainas smogikams. Vieną 1929 m. naktį Vesselis sukūrė „Aukščiausių vėliavas!“ Jis reikalavo iššaudyti žydus, komunistus, demokratų. Mėgstamas jo užsiėmimas buvo muštynės.

Dienoraštyje jis pažymėjo, kad muša visus, kas pakliūva jam ir jo draugams po ranka – komunistai ar buržuazinių partijų atstovai.

Po vienos vakaruškos su muštynėmis Vesselis nusičiupo aštuoniolikos metų prostitutę Erną Enikę, kuri buvo susipykusi su savo suteneriu. Vėliau susižavėjęs Vesselio biografas rašė, jog Vesselis su merginos skriaudėju susidorojo keliais smūgiais į kepenis, nuo kurių skriaudikas susirietė iš skausmo. Prostitutė perėjo pas Vesselį, pasitraukdama nuo skriaudiko Chiolerio. Pažintis su gatvės mergina sugadino Vesselio santykius su šeima. Motinai, seseriai ir jaunesniajam broliui patiko Vesselio pažiūros, bet nepatiko vulgari prostitutė. Vesselis susirado kur gyventi. Brolis Verneris, taip pat smogikas, įstojo į Berlyno nacionalinių socialistų slidinėtojų grupę ir mirtinai sušalo sniego audros metu kalnuose.

Erna persikėlė gyventi pas Chorstą, kas visiškai nepatiko buto šeimininkei komunisto našlei Zalm. Tačiau susidūrimų pagrindas nebuvo politinės pažiūros. Moteris pykosi dėl nereguliariai mokamų pinigų ir dėl bendro naudojimosi virtuve. 1930 m. sausio 14 d. vakare skandalas buvo labai audringas, ir našlė nubėgo į aludę, kur rinkdavosi jos vyro draugai komunistai. Jie pažadėjo

sutramdyti Vesselį ir išvaryti iš buto prostitutę. Dvylika žmonių automobiliu atvyko ir susirinko našlės virtuvėje. Gal viskas būtų pasibaigę eilinėmis muštinėmis, bet tenai buvo ir Albrechtas Chioleris, buvęs Ernos suteneris, praradęs gerą pajamų šaltinį.

„Vesselis atidarė duris ir iš karto viską suprato, — teisme pasakojo Chioleris. — Aš pamačiau, kad jo ranka siekia užpakalinės kelnų kišenės ir moment suvokiau: „Šis vaikinai užmuš mane!“ Chioleris sušuko: „Rankas aukštys!“, iš palto kišenės išsitraukė pistoletą ir iššovė, nugriuvusiam ant grindų Vesseliui pasipuikuodamas metė: „Tu žinai, už ką gavai kulka“ ir pagrasino Ernai: „Laikyk liežuvį už dantų. Kitaip ir tu gausi kulka“.

Vesselis buvo sunkiai sužeistas. Galimas daiktas, jį buvo galima išgelbėti, bet atlėkę smogikai paniekino greta gyvenusio gydytojo žydo paslaugas: „Jis neturi liesti mūsų Vesselio!“. Sužeistąjį nugabenus į ligoninę, budintis gydytojas užrašė pradėtoje ligos istorijoje: „Šūvis į burną viršutiniojo žandikaulio srityje šiek tiek kairiau vidurio. Suplėšytas kraujas, atsišakojantis nuo arterijos, trys ketvirtadaliai liežuvio nuplėšta, stipriai pakenktas gomurys, išmušti priekiniai dantys“.

1930 m. vasario 7 d., (Vesselis dar buvo gyvas), jo daina pirmą kartą nuskambėjo nacių demonstracijoje. Vasario 23 d. Vesselis mirė ligoninėje dėl kraujos užkrėtimo. Gebelsas iš karto suvokė, koks reikšmingas visam judėjimui yra numirėlis. Vesselio asmenyje jis pamatė Kristų-socialistą, realų savo romano „Michaelis“ herojaus įsikūnijimą. Gebelsas parašė nekrologą pavadinimu „Iki dugno“: „Vekselis išgėrė karčią taurę iki dugno. Jis nepasakė: „Tegu ši taurė aplenkia mane“. Jis išgėrė ją laisva valia: „Šią kančią taurę aš geriu už savo tėvynę!“ Atminkite jį, mirusį, ir parodykite jį tautai. Ir šaukite, šaukite: „Žiūrėkite, koks žmogus!“ Rodykite jį nepavargdami! Neškite jį, kur jūs bebūtumėte, virš savo galvų. Jeigu jūsų paklaus, kas šis numirėlis, atsakykite: „Vokietija!“. Stojasi kita Vokietija. Jauna, nauja! Mes jau nešame ją savyje. Numirėlis, kuris su mumis, pakelia pavargusią ranką ir rodo į priešaušrio tolumą: virš kapų į priekį! Kelio gale — Vokietija“.

Laidotuvėse J.Gebelsas organizavo smogikų parodą, įsakė viską nufilmuoti ir sukurti filmą. Hitleris buvo pažadėjęs atvažiuoti į laidotuves, bet nutarė laiką praleisti su dukterėčia Geli Raubal namelyje kalnuose. Gebelsas buvo labai nepatenkintas ir parašė dienoraštyje: „Fiureris dirba labai mažai, o, be to, moterys!“ Vesselio motina skundėsi, kad Hitleris net neatsiuntė jai laiško su užuojauta.

Vesselio motina ir sesuo įstojo į partiją, tapo įžymybėmis, didžiavosi, kad judėjimui atidavė tai, kas brangiausia — sūnų ir brolių. Teismas 1930 m. pabaigoje Albrechtą Chiolerį ir jo bendrininką Erviną Riukertą nuteisė šešeriems metams ir vienam mėnesiui katorgos. Dar vienas iš jų, kurie buvo su Chioleriu, gavo penkerius metus kalėjimo. Našlė Zalm buvo įkalinta pusantros metų. Naciai buvo nepatenkinti nuosprendžiu. „Vesselio žudikus reikia sutrinti į miltus!“, — reikalavo Gebelsas. Naciai atsigriebė atėję į valdžią. Kapinėse buvo pastatytas paminklas Vesseliui. Vėl buvo pradėtas teismo procesas dėl Vesselio nužudymo. Šį kartą teisiamųjų suole buvo trys komunistai, kurie tą lemtingą dieną net nebuvo spėję įeiti į našlės Zalm namus. Nežiūrint to, dviems iš jų 1935 m. balandžio 10 d. buvo nukirstos galvos. Chioleris tuo metu jau buvo miręs: pirma laiko paleistas iš katorgos, 1933 m. rugsėjo mėnesį buvo nužudytas iš už kampo. Jo kūną girininkas rado miškelyje netoli Berlyno.

Ingeborga, Vesselio sesuo, ypatingai gerbė brolio atminimą. 1933 m. partijos leidykloje ji išleido knygą „Chorostas Vesselis“, iliustruotą fotografijomis iš šeimos albumo. 1934 m. pasirodė jos parašyta Vesselio biografija. 1941 m. išėjo jau dvyliktasis šios knygos leidimas. Iš mirusio brolio paveikslo sesuo išspaudė viską, kas tik buvo įmanoma.

Evangelikų bažnyčia Vesselį taip pat priėmė kaip naująjį herojų. Eilinių mirties metinių proga „Vokiečių krikščionių sekmadienio laikraštyje“ paskelbtas Ingeborgos straipsnis „Apie mano brolio Chorsto tikėjimą“. Straipsnyje pabrėžta, kad Vesselis visada ėjo tėvo nurodytu keliu, kaip ir Jėzus, jis ėjo į darbo žmones. Už nacionalsocialistinę idėją jis galiausiai ir žuvo.

Jozefas Gebelsas piktinosi, kad Vesselių šeima Chorstą pavertė gerai parduodama preke. Partijos vadovai nebeišlaikė, kai Ingeborga panoro išleisti muzikinę dėžutę, iš kurios skambėtų brolio daina.

Poetas ir dramaturgas Bertoldas Brechtas rašė: „Chorostas Vesselis mirė profesionalia mirtimi. Vienas suteneris nušovė kitą“. Gebelso tai nedomino. Jam buvo reikalingas kankinys, kurio mirtis pateisintų nacių terorą.

Keista, bet Vesselio kulto pėdsakų Vokietijoje galima rasti ir šiais laikais. Martyno Liuterio bažnyčioje Berlyne stovi katedra, papuošta įvairiausiomis raižytomis figūromis. Viena skulptūra vaizduoja smogiką su Vesselio bruožais.